

ANTON TOMAŽ LINHART

ŽIVLJENJEPIS:

Anton Tomaž Linhart se je rodil 11. decembra 1756 v Radovljici. Njegov oče Venceslav se je priselil na Slovensko in je bil po rodu Čeh. Bil je nogavičarski obrtnik. Mati je bila Slovenka iz stare radovljiške družine. V zakonu z Linhartom je rodila šestero otrok. Umrla je, ko je imel devet let. Kasneje se je oče poročil s hčerko ljubljanskega čevljarja in z njo imel še četrto otrok. Osnovno šolo je obiskoval v domačem kraju, nato pa je šel v Ljubljano na gimnazijo, kjer so vodili pouk jezuiti in jo opravil z odliko leta 1773. Ker je nameraval postati menih, je od leta 1776 do 1778 prebil v Stični pri cistercijanih, vendar si je premislil in odšel na Dunaj. Študiral je na univerzi finančne, trgovske in policijske vede in končal pravno fakulteto. Na Dunaju se je seznanil z razsvetljenstvom. Leta 1780 se je vrnil v Ljubljano in postal najprej arhivar pri škofu Herbersteinu. Leta 1792 je postal deželni tajnik. Prevajal je uradne razglase in postal knjižni revident. Leta 1787 se je poročil in si osnoval družino. Sredi dela pa je že v 39. letu nepričakovano umrl v Ljubljani za srčno kapjo dne 14. julija 1795. Njegova smrt je prizadela razvoj preroda in razžalostila široki krog prijateljev, posebno Zoisa.

O DELU:

Anton Tomaž Linhart je prvi slovenski dramatik. Že v srednji šoli je sodeloval pri šolskih govorniških vajah. Sprva je pisal v nemščini. V jezuitski gimnaziji je bila objavljena njegova prva pesem. Bil je zelo navdušen nad Shakespearjem. Leta 1780 izda nemško meščansko tragedijo Miss Jenny Love. To delo je knjižno izšlo v Nemčiji in Linhart se je bal, da ga bo avstrijska cenzura prepovedala. Leta 1780 je izbral svoje nemške pesmi in jih izdal kot pesniški zbornik Blumen aus Krain für das Jahr 1781 (Cvetje s Kranjskega za leto 1781). Linhartovo najpomembnejše delo pa je zgodovinsko: Poskus zgodovine Kranjske in ostalih dežel južnih Slovanov Avstrije. Žal sta izšla le dva zvezka: prvi je izšel leta 1788 drugi pa leta 1791. Že takrat so nemški kritiki priznali, da je napisana na višini sodobnega zgodovinopisja. Leta 1789 Družba prijateljev gledališča uprizori prvo slovensko komedijo Županova Micka. Delo izide tudi knjižno leta 1790. Predstava v slovenščini je imela zelo velik uspeh. To je prva ljudska igra, iz katere dihajo prisrčna domačnost, kmečko zdravje in šegavost. V dveh stoletjih od njenega nastanka jo igrajo razne amaterske skupine po vsej Sloveniji danes. Leta 1790 izide njegova druga slovenska komedija, Ta veseli dan ali Matiček se ženi, do uprizoritve pa ni prišlo. Na ljubljanski oder je prišla šele leta 1848.

V naši književnosti je Linhartovo delo, zapustilo globoke sledi. Ustvarjal je kot zgodovinar in dramatik. Bil je nadarjen ustvarjalec. Noben naš pisatelj ni tako jasno in ostro povedal, da so Slovenci in ostali slovanski narodi v Avstriji krivično zapostavljeni. Tudi kot dramatik je uspel na leposlovnem področju, saj je ustvaril prvi deli, ki vsebujeta trajne umetniške vrednote. Če velja Županova Micka za prvo uspelo slovensko ljudsko igro potem je Veseli dan komedija. V obeh delih napada tujo pokvarjeno družbo in se zavzema za našega poštenega človeka.

Linhartov pomen je dojel Prešeren, ko mu je zapisal na nagrobnik, da mu bosta domači muzi dramatike in zgodovinopisja čast dokler bo slovenstvo živelo.